

Boeken

Echtscheiding en nieuw samengesteld gezin – kinderen op volgorde van leeftijd

Werkboeken

Het Grote co-Ouder (doe)Boek, Petra Vollinga – april 2011. Volwassenen Ouders krijgen alle handvatten die ze zochten. Met geïnterviewden die weten waar ze het over hebben, ervaringen, tips, adviezen en niet te vergeten doedingen. Met een knipoog, maar met een niet minder dwingende intentie. Op een positieve, nuchtere manier waar je meteen iets mee kunt als gescheiden ouder-die-het-goed-wil-doen.

Heen en weer, als je ouders apart wonen, Marja Baseler – uitgever Marja Baseler en the house of books, Vianen 2011. Alle leeftijden, zowel voor kinderen als volwassenen.

Een boek met veel praktische tips om het wonen in twee huizen makkelijker te maken.

Kies voor mij, Nelly Snels-Dodron en Maaïke de Kort – uitgever Expertisecentrum Kind en Scheiding, Vught 2009. Leeftijd 8 – 16 jaar.

Te bestellen bij de webwinkel van www.kiesvoorhetkind.nl

Een leuk geïllustreerd werkboek voor kinderen en jongeren met gescheiden ouders. Het werkboek biedt uitnodigende thema's tot verwerking met als doel sterker te worden in de situatie waarin het kind zit.

Het Pendelboekje, door Ragna van Angelen - uitgever Open-Up Publishing and Styling, 2010. Voor kinderen tot ongeveer zeven jaar.

Dit boekje is een hulpmiddel bij de communicatie tussen gescheiden ouders. In het boekje kun je afspraken van het kind bijhouden, maar ook zaken met betrekking tot de opvoeding.

Te bestellen bij: <http://open-up-publishing-and-styling.com>

Van alles twee, door Martine Delfos – uitgever Point, Alphen aan den Rijn, 2006. Onder begeleiding te gebruiken voor kinderen van ca. vier tot zeven jaar.

De ouders van Sterre en Jordi zijn gescheiden, omdat ze te veel ruzie hadden. Voor Sterre en Jordi heeft de scheiding grote gevolgen. Het boek kan helpen bij de verwerking van deze emoties van kinderen en hun ouders.

Julia heeft twee huizen, door Nicoline Wisse Smit - uitgever Nino, onderdeel van SWP, Amsterdam, 2007. Voor kinderen vanaf zes jaar.

Julia woont in twee huizen: een huis met papa en een met mama. Soms is dat jammer en soms juist leuk. De verhalen gaan over scheiden in het algemeen, het gevoel van kinderen van gescheiden ouders dat ze of de ene of de andere ouder verdriet doen, een verhuizing van een van de ouders, een nieuwe partner en gezinsuitbreiding. De verhalen bieden een handvat om de verschillende situaties en gevoelens te kunnen bespreken.

Bang boos blij, door Boukje Overgaauw e.a., uitgever Nino onderdeel van SWP, Amsterdam, 3^e druk 2008. Voor kinderen van ongeveer zes tot twaalf jaar.

Een helpboek voor kinderen die te maken hebben (gehad) met de scheiding van hun ouders. Doel van het boek is om kinderen te helpen bij het begrijpen en verwerken van de scheiding en het leven in een eenoudergezin en in het samengesteld gezin/stiefgezin.

Te bestellen bij: Boekhandel en uitgever Ninoboeken: ISBN 978-90-8560-528-7. Voor een uitgebreide handleiding bij het boek voor ouder(s) of dierbare volwassene of hulpverlener: www.overgaauwcounseling.nl

Kinderen en echtscheiding, door Ludo Driesen – uitgever Maklu, Apeldoorn, 2002. Lees- en werkboek voor kinderen met gescheiden ouders vanaf 9 jaar.

Er worden vragen gesteld bij stukjes uit het dagboek van de 12-jarige Thomas. Hij schrijft bijvoorbeeld over de ruzies van zijn ouders en over het nieuwe gezin waarin hij uiteindelijk terechtkomt.

Verhalenboeken

Dag, papa, door Nicoline van Heijningen en Annet Schaap - De Fontein, Baarn, 2006. Voor kinderen vanaf drie jaar.

Prentenboek voor kleine kinderen van wie de ouders besluiten uit elkaar te gaan.

Altijd is voor altijd, door Bettie Elias – uitgever Clavis B.V.B.A., Hasselt, België, 2004. Voorleesboek voor kinderen vanaf ongeveer vier jaar.

Ontroerend verhaal over een jongen die vol verwarring ervaart hoe zijn eigen kleine wereld in twee stukjes uiteenvalt. Niels heeft het er moeilijk mee dat zijn vader weg is gegaan en in een andere stad is gaan wonen.

Dag papa, tot volgende week, Brigitte Weninger, De Vier Windstreken, Rijswijk 2009. Voor kinderen vanaf vier jaar.

Tom begrijpt niet waarom papa elke keer weer weggaat, waarom hij niet bij Tom en zijn mama blijft, net zoals vroeger. Dan vertelt zijn knuffelbeer aan Tom het verhaal over de vader en de kleine beer, die altijd teruggaat naar zijn eigen hol terwijl de kleine beer en zijn mama samen achterblijven. En Tom begrijpt nu veel beter hoe het in elkaar zit.

Heks en Tovenaar, door Brigitte Minne - uitgever De Eenhoorn, Wielsbeke, België, 2002. Voor kinderen vanaf vier jaar.

Heks en Tovenaar zijn gelukkig met hun twee kinderen, totdat ze elkaar na jaren gaan irriteren en besluiten te scheiden.

Kamil, de groene kameleon, door Daniëlle Steggink – uitgever Nino,

onderdeel van uitgever SWP, Amsterdam, 2009. Voor kinderen vanaf vier jaar. Als de ouders van een kleine groene kameleon gaan scheiden, is hij erg van streek, maar een wijze, groene kameleon helpt hem om te gaan met de gele wereld van zijn moeder en de blauwe van zijn vader.

Bolleboos Koffer-Koen, door Annie van Gansewinkel – uitgever Zwijsen, Tilburg, 2009. Voor kinderen van zeven – negen jaar. Koen heeft twee huizen, hij woont drie-en-een-halve-dag bij papa en drie-en-een-halve-dag bij mama.

Het land achter de poort, door Petra Pronk – uitgever AnkhHermes, Utrecht, 2011. Voor kinderen van 8-12 jaar
Dit boek helpt ouders en kinderen om samen in gesprek te gaan over een lastig onderwerp en de gevoelens te uiten en die een plekje te geven.
<http://www.petrapronk.nl/pplandachterdepo.html>

Hokus pokus... plas!, plus luistercd, Carry Slee - uitgever Carry Slee, 2007. Voor kinderen vanaf 8 jaar, zelf te lezen.
De rust van Milan wordt verstoord wanneer de dochter van de vriend van zijn moeder komt logeren en probeert hem bij iedereen zwart te maken.

Ik ben Willem!, door Hermine Landvreugd – uitgever Ploegsma, Amsterdam, 2003. Voor kinderen vanaf negen jaar.
Door de week woont Willem bij zijn moeder en in het weekend bij zijn vader waar ook zijn broer woont. Hij verliest zijn oma, maar krijgt er een babyzusje bij.

Het geheim van Lena Lijstje, door Francine Oomen – uitgever Querido, Kinderboek, Amsterdam, 2003. Voor kinderen vanaf negen jaar.
De ouders van Lena zijn gescheiden; om de warboel in haar hoofd een beetje op te ruimen maakt ze overal lijstjes van.

Een heel bijzondere hond, door Martine Nijhoff – uitgever Lemniscaat, Rotterdam, 2003. Voor kinderen vanaf tien jaar.
De vader van Pieter is plotseling naar Italië vertrokken samen met de hond Boudewijn. Pieter mist zijn hond enorm en schrijft hem brieven. Tot zijn vreugde schrijft Boudewijn terug.

Echtscheiding – volwassenen op alfabetische volgorde

Als je kind gaat scheiden, door Marijke Sikkel/ Manon Sikkel – uitgever Aramith, Haarlem, 2004.

Handboek voor ouders en grootouders. In dit boek wordt echtscheiding besproken vanuit de positie van zowel (groot)ouders als kleinkinderen. Aan de hand van theorie, praktische tips en voorbeelden uit de praktijk leren grootouders hoe ze hun eigen verdriet kunnen verwerken, maar vooral hoe ze hun (klein)kinderen beter kunnen begrijpen en helpen.

En ze leefden nog lang en gelukkig, door Liesbeth Smulders-Groenhuijsen – uitgever SWP, Amsterdam, 2008.

Alles over echtscheiding, dat ouders zouden moeten weten. Dit boek gaat over de betekenis van scheiding in het leven van een kind. Wat verliest het kind, wat ervaart het kind, hoe verwerkt het een scheiding en wat betekent een scheiding voor zijn ontwikkeling op korte en op langere termijn?

Gelukkig getrouwd, gelukkig gescheiden, prof. Mr. G.P. Hoefnagels - uitgever L.J. Veen, Amsterdam, 2009.

De geactualiseerde editie van het onmisbare boek voor wie zijn echtscheiding niet tot een gevecht wil maken. Deze uitgave bevat alle noodzakelijke informatie over het ouderschapsplan, inclusief voorbeelden. Ook nieuw in deze editie is een praktische wegwijzer voor beide partners in de beginfase van een scheiding: van onschatbaar belang voor ouders én kinderen.

Hoe moet het nu met de kinderen, door Marjan Nijenbanning - uitgever De Zaak, Groningen, 2008.

In dit boek worden de effecten van scheiden op kinderen van 0-5 jaar, van 6-8 jaar, van 9-12 jaar en pubers van 13-18 jaar besproken. Ook onderwerpen als alleenstaand ouderschap, het ouderschap op afstand, nieuwe relaties (plusouders/pluskinderen) en omgangs(regelingen) komen aan bod.

Ik & Co, door Jacqueline van Dijk - uitgever SWP Amsterdam, 2010.

Dit boek is bedoeld voor ouders die uit elkaar zijn en de zorg voor hun kind(eren) toch samen vorm willen geven. Het is een praktisch hulpmiddel voor het vastleggen van de gemaakte afspraken en om elkaar te informeren over hoe het met je kind gaat.

Scheiden, met je ex toch goede ouders, door Carlijne Vos - uitgever Spectrum, Utrecht, 2008.

Een scheiding met kinderen is een emotioneel mijnenveld. Je moet verstandige beslissingen nemen over de kinderen, de woning en andere praktische zaken in een periode waarin je overspoeld wordt door gevoelens van boosheid, verdriet, teleurstelling, afwijzing en schuldgevoel. Je moet zaken doen met je ex, die je misschien het liefst voorgoed de rug wilt toekeren. Het lijkt een onmogelijke opgave.

Stiefgezin - Nieuw samengesteld gezin

Stiefkind - het overkomt je, door Erica Theloosen en Sandra Boer - uitgever Meritesan, Kerkdriel 2010.

Stiefkinderen van verschillende leeftijden vertellen openhartig over hun ervaringen als stiefkind.

Een atlas voor het stiefgezin, door Liesbeth Groenhuijsen - uitgever SWP, Amsterdam 2009.

Een atlas voor het stiefgezin beschrijft de reis die alle betrokkenen afleggen bij de vorming van een nieuw samengesteld gezin. De voorbereiding, de valkuilen en de daadwerkelijke vorming van een nieuw gezin komen aan bod.

Een nieuw gezin - een nieuwe kans, door Jos Willems, uitgever Witsand, Antwerpen, België, 2010

Een nieuw gezin laat aan de zorg- of plusouder van vandaag zien hoe ze gelukkig kunnen worden in het nieuwe gezin waarin ze met hun partner terechtkomen.

Samen gesteld – de dynamiek van een stiefgezin, door Ietje Heybroek-Hessels – uitgever SWP, Amsterdam, 2008

Dit boek reikt handvatten aan bij het fuseren, door het geven van inzicht. Er staan zowel persoonlijke ervaringen van stiefouders in als ervaringen van een hulpverlener in de begeleiding van stiefgezinnen.

Het boek is niet alleen bedoeld voor ouders die deel uitmaken van een stiefgezin, maar verschaft ook huisartsen, hulpverleners, advocaten en notarissen inzicht in de problematiek van stiefgezinnen.

Samengestelde gezinnen, door Margreet Feenstra – uitgever Boek op verzoek, Culemborg, 2009.

In Samengestelde gezinnen vertellen leden van stiefgezinnen hoe zij het samenleven ervaren, wat de knelpunten hierin zijn én wat er leuk is aan het samengesteld gezin.

Van drempel tot drempel, door Geert Faseur & Evelyn Dewamme – uitgever Davidsfonds Fontaine, Leuven, België, 2010.

Dit boek biedt inzicht in de uitdagingen en hindernissen waarmee een nieuw samengesteld gezin geconfronteerd wordt. Het boek bevat tal van praktijkvoorbeelden om concreet mee aan de slag te gaan en te werken aan een stabielere gezinssamenhang.

Kaartspel 'Samengesteld' kunnen door partners in een samengesteld gezin zelf gebruikt worden om met elkaar in gesprek te gaan. De kaartjes omvatten drie thema's; omgang met elkaar, rol van de nieuwe partner en afspraken maken. Te bestellen bij de webwinkel van www.kiesvoorhetkind.nl

Stiefmoeders

De Stiefmoeder, Renate Dorrestein – Podium b.v. Uitgever, 2011

De stiefmoeder gaat over een loyaliteitsconflict in een samengesteld gezin, waarbij jarenlang verzwegen frustraties genadeloos aan het licht komen. Het verhaal wordt achtereenvolgens verteld door stiefmoeder Claire, haar man Axel en diens zestienjarige dochter Josefien. De roman werpt de vraag op of liefdesgeluk sterker kan zijn dan de bloedband tussen ouder en kind. Of blijft een stiefouder altijd een lichaamsvreemd orgaan dat onvermijdelijk wordt afgestoten? Renate Dorrestein slaagt er als geen ander in de tijdgeest haarscherp te vangen en excelleert in originaliteit en humor.

De bewuste stiefmoeder, door Addy Manneke – uitgever SWP, Amsterdam, 2008.

Dit boek gaat uitgebreid in op de achtergronden van de problematiek van de stiefmoeder. Ook de 'weekendstiefmoeder' komt daarbij in beeld. Ook de band van de vader met zijn kind(eren) wordt belicht. Hoe de invloed van de

vorige verbintenis, waaruit kinderen zijn geboren, doorwerkt en hoe de stiefmoeder soms kop van Jut wordt. Tenslotte zet zij in een praktische beschrijving op een rij wat stiefmoeders kan helpen voor het welslagen van hun stiefmoederschap.

De Bonusmoeder, redactie Nicolien Brzesowsky - uitgever Artemis & Co, Amsterdam, 2010.

Hét boek voor alle stiefmoeders in Nederland !

Hoe gaat een stiefmoeder om met die eeuwige ex, met de jaloezie van de kinderen of met haar eigen kinderwens? De bonusmoeder belicht de verschillende kanten van het stiefmoederschap met prikkelende overdenkingen van ervaringsdeskundigen als Roos Wouters, Elsbeth Etty, Yolán Witterholt en Barbara van Beukering. Hun bijdragen worden afgewisseld met informatieve stukken van gezinstherapeute Ietje Heybroek, die de onderliggende emoties en patronen in stiefgezinnen helder in kaart brengen.